

COSBO-Stad-Utrecht

Zichtbaar in de stad

Jaarplan 2021

Vastgesteld 28-9-2020

COSBO-Stad-Utrecht
Churchillaan 11 – 1^e etage
3527 GV UTRECHT

030-2965108

info@cosbo-stad-utrecht.nl

www.cosbo-stad-utrecht.nl

KvK 411 87 050

NL81RABO0143254987

Voor wie we dit doen

Al 45 jaar behartigt COSBO-Stad-Utrecht de belangen van oudere inwoners van Utrecht. Begonnen als een initiatief van de bestuurders van drie lokale ouderenbonden, die samen meer invloed wilden uitoefenen op het ouderenbeleid van de gemeente. In structuur en werkwijze is door de jaren heen het nodige veranderd, maar in wezen gaat het bij COSBO nog steeds om thema's als zorg, welzijn en wonen en alles wat het zelfstandig blijven voor ouderen haalbaar moet maken. In die zin is COSBO (oorspronkelijk) een vorm van collectieve bewonerskracht.

Onze missie is er aan bij te dragen dat ouderen in Utrecht hun leven invulling kunnen geven zoals zij dat wensen en adequate ondersteuning krijgen als dat nodig is. Inwoners van Utrecht wonen zo lang mogelijk in de eigen woonomgeving en willen mogelijkheden om mee te blijven doen, ook als zij ouder worden. Juist voor de inwoners die het om allerlei redenen niet (meer) gegeven is om zelf te participeren, zet COSBO zich in, evenals voor minderheden.

In de *Beleidsregel De Stem van Utrechters* en het *Actieprogramma Samen Stad maken op de Utrechtse manier* is te zien dat het huidige College de toegevoegde waarde van belangenorganisaties als COSBO erkent.

In de gemeentelijke nota *Speerpunten en ambities ouderen* (nov. 2019) werd duidelijk hoe de stad zich op verschillende beleidsterreinen voorbereidt op het toenemende aantal 65-plussers in de snel groeiende stad, zonder hiervoor een integraal ouderenbeleid vast te stellen. Tot een samenhangende en gecoördineerde aanpak voor uiteenlopende beleidsthema's die juist bij het ouder worden gaan spelen, komt het daardoor niet. Wij realiseren ons dat Dé Oudere niet bestaat: de diversiteit is enorm en daar zal beleid dus ook oog voor moeten hebben. Maar duidelijk is wel dat landelijk beleid als *Langer Thuis* (zelfstandig wonen, als nodig met zorg en ondersteuning) effect heeft op diverse beleidsaspecten.¹ Dit maakt dat COSBO ook de komende jaren een rol ziet weggelegd om de belangen van bepaalde groepen ouderen op de juiste momenten en plaatsen onder de aandacht te brengen. Dit jaarplan licht toe waarop wij ons richten, in het verlengde van het plan 2020, dat door de coronacrisis niet geheel uitgevoerd kon worden. Na overleg met de gemeente besloten

¹ Zie Advies Raad van Ouderen - *Voorbereiden op ouder worden* (juni 2019) , waarin o.a. wordt gepleit voor een integrale langetermijnvisie over ouder worden op alle levensdomeinen:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/06/30/advies-raad-van-ouderen-over-voorbereiden-op-ouder-woorden>

wij daarom onze lijn in 2021 niet wezenlijk te veranderen en de nog lopende zaken te vervolgen, afgestemd op de ‘nieuwe werkelijkheid’ waarin we leven.

Wat we willen doen en bereiken

Gegeven de beschikbare tijd en aanwezige kennis binnen onze organisatie en de beperkte financiële middelen, gaan we dus door met wat al in 2019 is ingezet: wat gebeurt er in de wijken als het om de oudere inwoners gaat en welke belemmeringen vragen om stedelijke signalering en beleid? En daarnaast: voor welke groepen ouderen is meer specifieke aandacht en beleid nodig?

Het bekende model voor *Positieve Gezondheid* van Dr. Machteld Huber² (ook in gebruik bij de Gemeente Utrecht) kan hierbij als uitgangspunt dienen, evenals het *Utrechtse Gezondheidsprofiel*³. Dit houdt in dat welbevinden en gezond(er) oud worden samenhangt met andere factoren: lichamelijke conditie, mentale toestand, ervaren zingeving en participatie, de woonomgeving, beschikbare informatie, zorg en ondersteuning, financiële ruimte. Dit zijn dan ook de punten waarop COSBO's inzet zich -al jaren- richt. Impliciet proberen wij altijd de vaak negatieve beeldvorming rond ouderen te nuanceren: in Utrecht gaat het met veel inwoners ook op latere leeftijd (vrij) goed en zij vervullen vaak een belangrijke rol in vrijwilligerswerk, mantelzorg of als betrokken grootouders.

Utrechtse ouderen noemen zes punten, als wij vragen naar wat zij nodig hebben om zich thuis te (blijven) voelen en waardig oud te kunnen worden. Die punten vormen voor COSBO de doelstellingen van al onze activiteiten als belangenbehartiger:

1. Meer geschikte en veilige woningen, ruimte voor nieuwe woonvormen en begeleiding bij het denkproces over de eigen woonplek/-toekomst.
2. Makkelijk vindbare en toegankelijke informatie in de buurt, ook in fysieke/persoonlijke vorm.
3. Passende zorg, hulp en ondersteuning wanneer de zelfredzaamheid afneemt, waarbij professionals en vrijwilligers goed samenwerken en cultuur- en LHBTI-sensitief zijn.
4. Meer en laagdrempelige aandacht voor een gezonde leefstijl.
5. Goed bereikbare ontmoetingsplekken in de buurt, waar activiteiten aansluiten bij de verschillende behoeften van bewoners.
6. Financiële ondersteuning of compensatie voor degenen die door stapeling van (noodzakelijke) woon- en zorgkosten moeilijk rondkomen.

² <https://iph.nl/>

³ https://www.volksgezondheidsmonitor.nl/upload/publicaties_pdf/181_VMU_Utrechts_gezondheidsprofiel_2018.pdf

Veel van de in Utrecht ervaren eenzaamheidsgevoelens onder ouderen zouden hiermee naar onze overtuiging kunnen afnemen.

We blijven onderzoeken hoe het beleid op bovenstaande punten uitpakt en of dit oudere inwoners inderdaad helpt om hun leven vorm te geven. Hoe bereikt informatie hen? Hoe gaat het met degenen die minder zelfredzaam zijn? Welke financiële of andere praktische belemmeringen zijn er om mee te kunnen blijven doen? Hoe verloopt de samenwerking tussen organisaties in de wijken? Wat is er mogelijk rond geschikter wonen, verhuizen, wonen met zorg en nieuwe initiatieven?

COSBO blijft graag aansluiten bij het wijkgerichte beleid van de gemeente en uitvoeringsorganisaties. Alleen dan krijgen we een optimaal beeld van het beleid en wat dat in de praktijk voor oudere inwoners inhoudt. Daarnaast gaat onze speciale aandacht nog steeds uit naar specifieke inwonersgroepen in de stad. De vermelde aantallen geven aan dat het om aanzienlijke aantallen personen gaat, zeker gezien de mogelijke behoefte aan extra aandacht, hulp of zorg. Juist omdat het risico op eenzaamheidsgevoelens of gezondheidsklachten bij hen veel groter is.

Samengevat luiden de concrete COSBO-activiteiten in 2021 als volgt:

HOOFDTHEMA	Activiteiten / bijdragen
Gezondheid <i>-Projectplan</i>	<ul style="list-style-type: none"> -in kaart brengen van realisatie gezondheidsbeleid gemeente (<i>Gezondheid voor iedereen, 2019-2022</i>) in relatie tot specifieke ouderenthematiek en mogelijk langdurige effecten van coronamaatregelen, o.a. gebruikmakend van de signalen uit ons eigen onderzoek van 2020 onder 70+ers; - deelname aan Stedelijk Platform Ouderenzorg en daaraan verbonden “Allianties” inzake knelpunten in de zorg- en dienstverlening in de wijken, vooral gericht op goede samenwerking, informatie en preventie; - bepleiten ruimere mogelijkheden tot inzet van technologische hulpmiddelen ter ondervanging van personeelstekort, besparing op zorgkosten en vergroting eigen regie en zelfstandigheid; -realisatie eigen project gericht op verbinding oud met jong en als bijdrage aan wervings-/bindingscampagnes m.b.t. werken in de huishoudelijke hulp (Wmo);
Woonsituatie	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerking met Solgu en Wmo-Cliëntenraad inzake. beleid en uitvoering Wmo en zaken als (woning)aanpassing, vervoer, etc. voor behoud regie en zelfstandig thuis wonen⁴; - bepleiten belang van wooncoaching (breder dan <i>verhuisadvies</i>) om praktische voorbereiding op latere levensfase(n) te stimuleren; - verbeteren informatievoorziening en ondersteuning bij denken over de woontoeekomst via het platform Utrecht.voorlater, in samenwerking met partnerorganisaties; - (met maatschappelijke partnerorganisaties) adviseren over (uitwerking van) lokaal woonbeleid m.b.t. ouderenhuisvesting en

⁴ Deelonderwerpen als Mantelzorg en Vrijwilligersinzet zijn o.i. bij andere organisaties (via NIZU) in goede handen. Toegankelijkheid en Mobiliteit zijn specialismen van het Solgu. Hierin zal COSBO zich daarom niet proactief opstellen.

	<p>verruiming mogelijkheden voor nieuwe woonvormen en -initiatieven, mede gezien in het kader van het advies van de Commissie Bos en standpunten G4 (2020);</p> <p>- brugfunctie vervullen tussen migrantenouderen, wooninitiatieven en de gemeentelijke kwartiermaker;</p>
Wijken	<p>-bijwonen van informatieve bijeenkomsten of zelf bieden van informatie over concrete onderwerpen als veiligheid, wonen, gezondheid (b.v. voeding, leefstijl), minima-regelingen, belastingaangifte 2020 - in samenwerking met deskundigen of organisaties;</p> <p>-ophalen van ervaringen en signalen bij senioren en degenen die vaak met/voor senioren werken (buurtkamers, buurtteams, sociaal makelaars, bewonersinitiatieven) t.b.v. stedelijke beleidsbeïnvloeding;</p> <p>-onderhouden contacten over de samenwerking rond ouderen met toenemende zorg en ondersteuning;</p>
AANDACHTSGROEPEN	
Minima (27%= 9658 65+)	<p>- bevorderen proactieve voorlichting over regelingen en mogelijkheden t.b.v. ouderen met laag inkomen en weinig vermogen ter verbetering van hun bestedingsruimte;</p> <p>- in samenwerking met Armoedeplatform: advisering over beleid, regelingen en voorzieningen die voor oudere minima van belang zijn om besteedbaar inkomen op peil te houden;</p>
Laaggeletterden / niet-digivaardigen (18% = 6438 65+ers)	<p>- adviseren over de stedelijke informatievoorziening (m.n. bij U Centraal) in relatie tot senioren die de taal niet goed spreken, moeite hebben met lezen en schrijven of in elk geval niet digivaardig (meer) zijn;</p> <p>- extra aandacht voor communicatie rondom corona en maatregelen richting laaggeletterden/niet-digivaardigen;</p> <p>- beeld vormen van de bestaande en nieuwe wijkinformatiepunten (bewonersinitiatieven en/of bibliotheken) i.r.t. genoemde doelgroepen (werkt dit voor hen?);</p> <p>- in kaart brengen van lopende lokale projecten gericht op deze doelgroep: wat werkt en wat niet?</p>
LHBTI+ (10% = 3577 65+ers)	<p>-meer bekendheid geven aan en kennis delen over de achtergronden en behoeften van groeiende groep oudere LHBTI+, in samenwerking met regionale Roze50+ (van COC/ANBO);</p> <p>-bepaleiten 'roze beleid' bij zorg- en welzijnsinstellingen en volgen vorderingen op dat punt;</p>
Migranten van niet-Westerse afkomst (24% = 8585 65+ers) (NB: grotendeels van Marokkaanse origine)	<p>- verbindingsrol vanuit en naar (vertegenwoordigers van) migrantengroepen om specifieke beleidsonderwerpen onder de aandacht te brengen, met name via netwerk NOMU;</p> <p>- extra aandacht voor communicatie rondom corona en maatregelen richting migrantenouderen;</p> <p>- voorstellen voorbereiden voor verbetering van beleid en regelgeving, met name via NOMU;</p> <p>- deelname aan het project <i>Sociaal Vitaal</i> o.l.v. NOOM (landelijke organisatie die lokaal projecten voor migranten realiseert); op basis van externe financiering⁵;</p>
- Projectdeelname:	

⁵ Onder voorbehoud: overleg hierover is nog gaande.

ALGEMEEN	
	<ul style="list-style-type: none"> - deelname aan projectteams, netwerken, bijeenkomsten, etc. die bovenstaande activiteiten mede vormgeven en ondersteunen; - informatie- en kennisvergaring i.r.t. hoofdthema's; - delen van informatie, kennis en standpunten via social media en andere publicatievormen; - onderhouden van formele en informele contacten met organisaties, professionals en bewoners in de wijken van Utrecht, afleggen werkbezoeken, volgen van lokale media, etc.; - leveren inhoudelijke inbreng bij College B&W, ambtenaren en gemeenteraad m.b.t. relevante onderwerpen; -bijeenkomst met inwoners over ervaringen rond zelfstandig ouder worden en wat dit mogelijk of moeilijk maakt (uitgesteld in 2020 i.v.m. corona); -input leveren bij lokale partijen in kader raadsverkiezingen 2022.

Hoe we te werk gaan

We weten nog niet of onze gebruikelijke werkwijze in het komende jaar in fysiek opzicht weer mogelijk wordt, gezien de grote onzekerheid over het coronavirus en de daarvoor geldende overheidsmaatregelen. Net als alle andere organisaties zullen wij ons daarin moeten aanpassen, binnen onze opdracht en rol in de stad Utrecht.

Niettemin vervullen wij graag de rol als beschreven in de geldende Beleidsregel *De Stem van Utrechtse*. COSBO laat zich vooral zien en horen waar de beleidsmakers, beslissers en uitvoerders samenwerken, ook in een vroeg stadium, de verantwoordelijkheid daar latend waar het hoort. Het onderhouden en uitbreiden van ons netwerk in de wijken, waarmee we kennis uitwisselen en verbindingen leggen, is zeer waardevol voor ons en onze partners in de stad. Men weet COSBO daardoor beter te vinden om bijzondere of zorgwekkende ontwikkelingen te signaleren.

Door regelmatig in de wijken te zijn en contacten te leggen met professionals en bewonersgroepen, krijgen we een beter beeld van de alledaagse werkelijkheid. Daarmee ondernemen we de nodige acties om beleid te veranderen of de uitvoering te verbeteren. Wij volgen daarbij de lijnen van het College in het Actieprogramma over participatie (*Samen stad maken op de Utrechtse manier – 2019*).

Wanneer dat effectiever is⁶ en het de belangen van oudere inwoners beter dient, is samenwerking met andere partners evident. Organisaties en instellingen benaderen ons zelf om bijdragen te leveren aan projecten, contact met de achterban te leggen of om mee te werken aan bepaalde activiteiten. Daarnaast zijn we als COSBO in diverse netwerken en overlegverbanden actief.⁷ Individuele beroepskrachten zijn voor COSBO eveneens een belangrijke informatiebron.

Zonder de directe betrokkenheid van senioren uit de stad kunnen wij ons werk niet goed doen. Daarom onderhoudt COSBO nauwe banden met lokale partners als KBO, PCOB, NOMU, NOOM, FNV Senioren en ACO. Zij worden regelmatig uitgenodigd met ons mee te denken over actuele onderwerpen en de evaluatie van onze inzet en resultaten. Deze organisaties en netwerken vertegenwoordigen duizenden senioren in de gemeente Utrecht.

Daarnaast beschikt COSBO over een eigen 'directe achterban van circa 25 60+ers, die op vrijwillige basis inzetbaar zijn. We werken op basis van een (flexibel) systeem van thematisch overleg (binnen coronarichtlijnen), groepsmailings of enquêtes, dat snelle en gerichte raadpleging en inbreng van ouderen op specifieke onderwerpen mogelijk maakt. Verder zijn er andere vormen van informatievergaring, zoals online peilingen of gesprekken op locatie.

Organisatie en financiën

Het stichtingsbestuur telt nu zes leden en het streven is daar niet onder te komen en zo mogelijk uit te breiden. Begin 2021 verwachten wij een nieuwe directeur in dienst te hebben, die de leiding van Martina van den Dool overneemt. Zij vertrekt eind 2020 bij COSBO, na ruim zes jaar.

Het COSBO-bureau telt vier personen, voor gemiddeld 74 uur per week (2 Fte), inclusief uren voor algemeen management en secretariaat. Daarop is onze begroting gebaseerd. Circa 50 uur per week is gemiddeld beschikbaar voor inhoudelijke belangenbehartigingswerk. De CAO Sociaal Werk is op COSBO van toepassing.

In de bijlage van dit jaarplan is een begroting voor 2021 en 2022 opgenomen, op advies van onze accountmanager bij de gemeente. COSBO hoopt daarmee op een meerjarentoezegging, zoals bij de aanvraag in 2019 al de bedoeling was. Naar aanvullende financieringsbronnen wordt altijd gezocht, vooral om eenmalige projecten of niet-reguliere activiteiten met partners te realiseren.

COSBO zal altijd prioriteit geven aan zaken waarop wij met beperkte menskracht en middelen maximaal invloed kunnen uitoefenen. Zo werken we aan een beter Utrecht voor de oudere inwoners.

⁶ Samenwerking heeft meerwaarde als de inzet qua kennis en tijd tussen partners gelijkwaardig en het effect groter is: voorwaarde voor COSBO bij gezamenlijke projecten of activiteiten.

⁷ Zie het actuele overzicht: <https://cosbo-stad-utrecht.nl/links/>